

NJA 1946:20 s 94

1946:20

(NJA 1946 s 94)

Fråga huruvida lapp skulle anses hava så upphört med rensköteln och ägnat sig åt annat yrke att han icke ägde åtnjuta den rätt till jakt varom förmäles i 55 § lagen d. 18 juli 1928 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

Den enligt 55 § lagen d. 18 juli 1928 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige med det s. k. lappprivilegiet förenade jakt rätten (och rätten till fiske) å utmark tillkommer jämlikt 1 § 2 endast lapp som tillhör lappby. Till lappby höra enligt 8 § (såvitt nu är av intresse) lapp som inom lappbyn driver renskötelse eller biträder i sådan näring samt lapp som inom lappbyn drivit eller påstadigvarande sätt biträdd i renskötelse men upphört därmed och icke stadigvarande ägnat sig åt annat yrke. Lapp som ej tillhör lappby åtnjuter enligt 1 § 2 och 14 § 2 icke andra med lappprivilegiet förenade förmåner än att han (därest han enligt 1 § 1 överhuvud har rätt till renskötelse) äger att hava renar i vård hos renskötande lapp till ett antal av högst 20 för hushåll, års- och fjolårskalvar häri ej inbegripna. -- Beträffande stadgandena i omförmälda lag må i övrigt hänvisas till den redogörelse som finnes intagen i rättsfallet 1944 s. 117.

Allmän åklagare påstod efter stämning vid *Jokkmokks tingslags H.R.* ansvar å lappmännen Keira M.- K. född 1880) och Nils K. (född 1915, son till Keira M.- K., ogift) i Petsesuolo samt Petter Anders K-s (född 1910) i Luleluspén för det de måndagen d. 13 sept. 1943 tillsammans med tre andra personer i trakten av Tjegnaluokta ovan odlingsgränsen inom Jokkmokks socken idkat jakt å älg utan vederbörligt tillstånd

och utan att hava erlagt jaktvårdsavgift.

De tilltalade erkände, att de deltagit i älgjakt tillsammans med tre andra lappar (vilka ostridigt hade jakträtt), att en av dessa fällt en älgstjur samt att de tilltalade fått andel av köttet efter älgen. Emellertid gjorde de gällande, att de tillhörde Sirkas' lappby och förty ägde jakträtt. Samtliga hade tidigare varit rent nomadiserande; de vore även renägare och bosatta ovan odlingsgränsen samt fortfarande kyrkskrivna såsom nomadiserande lappar tillhörande nämnda lappby.

Vederbörande lappfogde hade i skrivelse till åklagaren anfört följande: Vid de allmänna renräkningar som i regel förrättades vart tredje år skulle enligt K. M:s föreskrift utredas bl. a., huruvida renägande lapp vore att anse såsom nomadiserande. Redan vid 1934 års renräkning ansågos Keira M.- K. och Nils K. såsom icke nomadiserande. Följaktligen uppfördes deras renar i nämnda års renräkningslängd såsom skötesrenar enligt 14 § 2 renbeteslagen. Vid 1937 års renräkning kom man till enahanda resultat också beträffande Petter Anders K-s. Efter 1934 resp. 1937 hade ingen av de tilltalade på såstadigvarande sätt deltagit i renskötelsen att de på nytt skulle hava förvärvat sig medlemskap i lappby. Tiden för deras deltagande i renskötelsen hade inskränkt sig till en obetydlighet i jämförelse med den tid de ägnat sig åt andra näringar, huvudsakligen fiske. Att de tilltalade i kyrkböckerna fortfarande stode upptagna såsom nomader torde bero på att pastorsämbetet icke ägt kännedom om deras övergång från renskötelse till annan näring. Någon kommunikation om dessa förhållanden hade dessvärre icke förekommit mellan lappväsendet, som självfallet kände till alla växlingar mellan renskötelse och andra näringar, och pastorsämbetet, som synbarligen saknade sådan kännedom.

Från avskrifter utav 1934 och 1937 års renräkningslängder antecknades, att de tilltalade däri upptagits såsom innehavare av följande antal skötesrenar: Keira M.- K. 6 år 1934 och 8 år 1937, Nils K. 21 år

1934 och 7 år 1937 samt Petter Anders K-s 45 år 1934 och 61 (hustrun tillhöriga 36 renar inräknade) år 1937.

De tilltalade uppgåvo, att år 1943 Keira M.- K. hade 20-25 renar och Nils K. omkr. 30 renar samt att enligt 1944 års renräkning Petter Anders K-s hade 102 renar. Vidare anförde de: Om de icke tillhörde Sirkas' lappby, torde det hava ålegat lappfogden att ingripa mot att de hos annan lapp innehade renar i uppenbar strid mot 14 § 2 uti renbeteslagen. De tilltalade hade nämligen mer än 20 renar utan att hava utverkat tillstånd härtill. Genom att ej vidtaga några åtgärder i sagda hänseende hade lappfogden i handling medgivit, att de tilltalade tillhörde lappbyn.

Åklagaren genmälde: I antalet renar som lapp, vilken icke tillhörde lappby, enligt 14 § 2 renbeteslagen ägde innehava vore icke års- och fjolårskalvar inräknade. Enligt 1944 års renräkning uppginge dessa till ungefär 65 % av de vuxna renarnas antal. Alltså kunde ett antal av 33 anses tillåtet. Lappfogden hade ock bekräftat det allmänt kända förhållandet att myndigheterna icke velat gå hårt fram beträffande renantalet hos renskötande lapp.

I dagsbottsuppgifter, bestyrkta genom de tilltalades underskrifter, betecknades de tilltalade såsom till yrket fiskare. Enligt samma uppgifter utgjorde deras inkomster, Keira M.- K:s 150 kr. i mån. av fiske, Nils K. (enligt 1942 års taxering) 700 kr. årligen och Petter Anders K-ss omkr. 200 kr. i mån. av fiske »under fisketiden aug.-okt. 1943».

Lappfogden hade meddelat, att Keira M.- K. upphört att driva renskötsel redan år 1914 samt att han 4 år senare fått till sig upplåten en fjällägenhet, vilken han fortfarande brukade.

Keira M.- K. medgav, att han, emedan renantalet minskats, varit bofast sedan 1915; dock hade han även därefter »många gånger varit med renarna».

Åklagaren ville ej bestrida, att Keira M.- K. kunde hava varit närvarande och hjälpt till vid skiljningar, renräkningar, samlingar och slakter; emellertid hade det icke skett annat än tillfälligtvis.

Keira M.- K. förmenade, att han kunde hänföras till kategorien renskötande lappar redan på den grund att hans son, Nils K., såsom dräng hos släktingar bland de renskötande lapparna även såge till familjens renar.

I fråga om Nils K. hade lappfogden uppgivit att denne ägnade huvudsakliga delen av sin tid åt att sköta faderns fjällägenhet, åt fiske och åt andra på trakten förekommande arbeten samt att Nils K:s deltagande i renskötseln inskränkte sig till sporadiskt återkommande helt kortvariga anställningar såsom tillfällig dräng hos släktingar bland de renskötande lapparna.

Nils K. själv androg: Vid 17 års ålder började han tjäna såsom lappdräng hos lappmannen Mattias K. och sköta dennes renar. Nils K. hade då även 27 egna renar. Efter år 1939, då han slutade hos Mattias K., hade han icke ägnat sig åt renskötsel i vidare mån än att han ibland varit med och hjälpt till med någon renskiljning. Att han upphörde med renskötsel berodde på att han måste hjälpa sin fader i Tallholmen (= dennes fjällägenhet?) med fiske och slätter.

Åklagaren påstod, att Nils K. blott tillfälligtvis varit dräng hos Mattias K.

Nils K. genmälde, att han senast under april och maj 1941 varit anställd som renskötare hos Mattias K. och först under detta år tillsvidare upphört med nomadlivet. (Nils K., som i ett uti målet företett åldersbetyg betecknades dräng, var år 1941 inkallad till 180 dagars militärtjänst.)

Rörande Petter Anders K-s upplyste åklagaren, att han med hustru och sina 4 eller 5 barn bodde hos sin fader i Luleluspén; om någon borde därför Petter Anders K-s anses vara bofast.

Lappfogden hade uppgivit följande:- Petter Anders K-s hade icke deltagit i renskötseln under de sista 10 åren. Han ägde visserligen ett 70 tal renar, men dessa vårdades icke av honom själv eller av medlemmar i hans hushåll. Renarna vore i stället satta i vård hos annan lapp, medan Petter Anders K-s själv förde ett bofast liv i Luleluspén där hans föräldrar innehade och brukade en fjällägenhet. Sin försörjning vunne han genom fiske samt genom olika på trakten förekommande grovarbeten. Under de senaste åren hade han t. ex. haft anställning vid utbyggnaden av Snorvadammen.

Petter Anders K-s anförde: 14 år gammal började han hjälpa en farbroder med renskötsel. Då hans syster ett 10-tal år senare ingick äktenskap, övergick han till att sköta hennes och svågerns renar. Vid den tiden hade Petter Anders K-s dessutom 45 egna renar. Åren närmast före år 1937 skötte han endast tidvis dessa renar. Han turade då om med en broder på så sätt att, när den ene skött renarna under sommaren, tog den andre vid under vintern. Efter år 1937 hade han överhuvudtaget icke skött renar.

Åklagaren bestred, att Petter Anders K-s annat än tillfälligtvis och i mycket ringa omfattning hjälpt sin svåger med renskötseln.

Petter Anders K-s yttrade vidare: Han var anställd hos en av sina släktingar, en flyttlapp, åren 1922-1929 och därefter hos svågern Ivar T. till år 1937. Under år 1932 sjuknade Petter Anders K-s i lungsäcksinflammation. En av hans bröder tjänstgjorde därefter hos Ivar T. fram till antingen år 1933 eller år 1934. Därefter återtog Petter Anders K-s sin anställning hos Ivar T. såsom renskötare fram till år 1937. Åren 1936 och 1937 voro s. k. dåliga renår, varför Petter Anders K-s tvingades sluta sin plats hos Ivar T., detta så mycket hellre som Ivar T. senare även var tvungen upphöra med renskötseln i dess verkliga bemärkelse. Petter Anders K-s vore visst icke fast bosatt. Vintertid vistades han hos sina föräldrar i Lulelussen men sommartid hos sina svärföräldrar, vilka förde ett rent nomadiserande liv. I början eller mitten av juni 1944 ämnade Petter Anders K-s begiva sig till fjälls; han skulle där sköta icke bara sina egna utan även sin svärfaders renar.

Åklagaren genmålde: Att Petter Anders K-s vissa tider på året uppehöll sig på andra platser än Lulelussen berodde på att han sökte sin utkomst på annat håll genom fiske och timmerflottning samt betydde icke, att han vore en nomadiserande lapp. (I ett av Petter Anders K-s åberopat åldersbetyg betecknades Petter Anders K-s såsom »nomad».)

Såsom bevis för att varken Nils K. eller Petter Anders K-s hörde till lappby hade lappfogden framhållit, att båda nödgas fullgöra militärtjänstgöring, något som alla verkliga lappbylappar vore befriade från.

Nils K. och Petter Anders K-s invände häremot: Varken Nils K. eller Petter Anders K-s hade behövt inställa sig till inskrivningsförrättning för värnpliktstjänstgöring, eftersom de voro nomader. Trots detta, hade de under beredskapen inkallats. Det hade då sagts att, enär de hunno med att arbeta vid kraftverket i Porjus, borde de också kunna göra militärtjänst. T. o. m. lappar som tillhörde lappby enligt 8 § »första stycket» renbeteslagen hade av oförklarlig anledning inkallats på många håll, exempelvis i Arjeplog och Arvidsjaur. I vissa fall hade rättelse skett, i ett fall genom hänvändelse till M. Nils K. och Petter Anders K-s, vilka upphört att vara nomadiserande dels på grund av nedgången i renantalet dels med anledning av dyrtiden, ämnade återgå till nomadlivet när tiderna blivit bättre och renarna vuxit till i antal.

Nils K. och Petter Anders K-s åberopade ett intyg, undertecknat av 28 lappar i Sirkas lappby. I intyget heter det: Undertecknade få härmed påbegära intyga att Nils K. och Petter Anders K-s enligt vår bestämda uppfattning allt fortfarande tillhöra -- Sirkas lapp by, att Nils K. varit lappdräng hos Mattias K. ända fram till år 1938, att han därefter och allt fortfarande deltagit och deltagit i renskötseln såsom tillfällig dräng bland de renskötande lapparna, att han alltså är ägare till minst 30 renar, att Petter Anders K-s alltsedan sin barndom och fram till år 1937 deltagit i renskötseln tillsammans med sin svåger Ivar T., att han på grund av nedgång i renantalet tvingats börja ägna sig åt annan förvärvsverksamhet, att han trots detta icke får anses äga fast bostad, att han med största sannolikhet ämnar återgå till renskötseln så snart förhållandena det medgiva samt att både Nils K. och Petter Anders K-s måste anses tillhöra den kategori lappar som äger rätt till jakt och fiske ovan odlingsgränsen.

Åklagaren anmärkte, att intygsgivarna tydligen icke haft klart för sig den rätta innebörden av att tillhöra Sirkas lappby.

Med avseende å spörsmålet huruvida de tilltalade kunde anses stadigvarande ägna sig åt annat yrke androgo de följande: Icke någon av dem ägnade sig på ett stadigvarande sätt åt annat yrke, exempelvis hemmans- eller gårdsbruk eller annat stadigvarande näringsfång som vore utmärkande för den bofasta befolkningen. Icke ens åt fisket hade de ägnat sig på ett stadigvarande sätt. Vad särskilt angående det förhållandet att de tilltalade sysslat med fiske syntes anmärkningsvärt att detta sysslande av åklagaren och lappfogden räknades såsom val av ett nytt yrke. Varje nomad hade ju rätt att fiska hur mycket som helst. Detta tillhörde hans lagliga rättighet. Mindre bemedlade nomader i Jokkmokk hade under de sista åren bedrivit fiske i sådan omfattning att landshövdingen vid årssammanträdet 1943 med lapparna där-

städes måst påpeka faran för renskötelsns försummande till följd av fisket. Att en nomad utövade denna sin rätt i sådan omfattning att han kunde sälja fisk och därigenom få ett välbehövt tillskott i sin ekonomiska bärning betydde ej, att han ägnade sig åt annat yrke. Fisket kunde näppeligen betraktas såsom ett annat yrke för en renskötande lapp, som alltid vid sidan av sin renskötsel ägnade sig åt denna binäring, d. v. s. åt en näring som både i kraft av gammal sedvanerätt -- vilken ginge längre tillbaka i tiden än renskötelsn -- och 55 § renbeteslagen vore fullt legitim. Det måste betraktas såsom orimligt och stridande mot rättskänslan om en lapp, som drivit renskötsel eller på ett stadigvarande sätt biträdd där i men upphört därmed, till följd av sin utövning av fiske såsom nödfallsutväg till en torftig existens skulle anses på ett stadigvarande sätt hava ägnat sig åt »annat yrke». Med denna uppfattning borde även gamla eller orkeslösa lappar, som upphört med renskötsel men som sedan icke sysslat med annat än fiske, vara utestängda från sin lappby; så vore ju emellertid ingalunda fallet. På grund av sin fattigdom måste de tilltalade räknas till samma kategori som de nomadiserande lappar vilka på grund av sjukdom eller orkeslöshet tvingats överge nomadlivet men trots detta likväl tillhörde lapp byn. Fattigdom vore ett lika tungt vägande skäl som ålderdom och sjukdom till renskötelsns övergivande.

Angående den omfattning i vilken de tilltalade sysslat med annat än renskötsel och fiske förebragtes ej någon närmare utredning.

De tilltalade yttrade emellertid härutinnan: Väl visade utredningen, att de tilltalade tidvis ägnat sig även åt timmerhuggning, vägarbeten o. dyl. Men det vore ej styrkt, att detta skett på ett stadigvarande sätt. Deras deltagande i vägarbeten och timmerhuggning hade omfattat så korta tider av året att det icke kunde täckas av begreppet »annat stadigvarande yrke». -- I Norrbotten hade särskilt på senare tid ett flertal lappar till följd av dåliga betesår förlorat så många renar att de ej kunde existera enbart av renskötelsn. Dessa lappar hade därför upphört att följa renarna av vilka de fortfarande kunde äga en del som övertagits för vård av andra samt slagit sig ned i av dem uppförda torvhus eller gammer. Här förde de ofta en ganska lättjefull tillvaro, endast påtagande sig tillfälliga arbeten med vägbygge, skogshygge el. dyl. Sådana lappar ansåges alltjämt tillhöra lappby. Om de tilltalade haft lust att övergå, till en sådan tillvaro, skulle således deras jakträtt icke hava varit i fara. Att de i stället strävat med att på ett ärligt sätt förtjäna sitt och sin familjs uppehälle borde icke räknas dem till förfång utan snarare sätta dem i en gynnsammare ställning. Det skulle strida mot rättskänslan, om en renskötande lapp på grund av sin fattigdom och sin arbetsvillighet skulle förlora sina renskötelsprivilegier. Därest fattiga renskötande lappar, som av vidriga omständigheter tvingats att syssla med grovarbeten för ernåendet av existensminimum och under tiden avvakta att deras renar skulle förökas så att ägarna åter kunde i gängse mening nomadiserat, skulle berövas sina privilegier med avseende på jakt och fiske, skapades en synnerligen allvarlig fara för renskötelsns fortbestånd. Den för rennäringens utövning behövliga arbetskraften måste nämligen i många fall tagas från denna kategori av lappar. De tilltalade befunno sig i en övergångsperiod då de själva ännu icke vore på det klara med vad de skulle taga sig till och då det följaktligen vore svårt att avgöra till vilken grupp av lappar de rättvisligen borde hänföras. -- Den extensiva renskötelsmetoden, vilken numera blivit allena rådande, hade medfört att renskötelsn påvisst sätt blivit ett säsongarbete samt att de renskötande lapparna åtminstone i många fall utnyttjade den lediga tiden till annat förvärvsarbete i form av vägarbeten eller andra inkomstbringande sysselsättningar. De mindre bemedlade skogslapparna i Arvidsjaur, vilka ännu i renlängderna upptoges som ständigt aktiva renskötare, plögade sålunda vår, sommar och höst syssla med gårdsbruk samt väg och flottningsarbeten men räknades likväl till lappbyn t. o. m. enligt 8 § a) renbeteslagen.

H.R.:n yttrade i utslag d. 30 juni 1944: I målet är väl utrett, att de tilltalade vid tiden för ifrågavarande jakt ägnat sig åt annat yrke än renskötsel.

H.R.:n anser emellertid, att denna deras verksamhet icke kan betecknas som stadigvarande utan att de ägnat sig däråt endast i avvaktan på renstammens tillväxt och i avsikt att skaffa sig medel för förvärv av ytterligare renar.

Doms slut

Då de tilltalade sålunda måste anses hava tillhört lappby och följaktligen varit berättigade deltaga i jakten, varder åtalet av H.R.:n ogillat.

Skiljaktig: H.R:ns ordförande, häradshövdingen Fagerström

H.R:ns ordförande, häradshövdingen Fagerström, anförde: Rätt till renskötsel tillkommer de tilltalade jämlikt 1 § 1 lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

Emellertid finner jag utredningen i målet giva vid handen, att Nils K. åtminstone alltsedan år 1939, Petter Anders K-s åtminstone alltsedan år 1937 och Keira M.- K. sedan ännu längre tillbaka stadigvarande ägnat sig åt annat yrke än renskötsel.

Då de tilltalade förty icke kunna anses hava tillhört lappby, hava de icke ägt att, såsom de i målet erkänt, deltaga uti ifrågakomna d. 13 sept. 1943 bedrivna jakt å älg.

De tilltalade hava vidare erkänt, att de icke erlagt jaktvårdsavgift.

På grund härav dömer jag envar av de tilltalade jämlikt 28 § första stycket och 32 § första stycket lagen om rätt till jakt samt 4 kap. 1 och 2 §§ strafflagen att böta 15 dagsböter å 1 kr.

Det åligger vidare envar av de tilltalade att utgiva högsta fastställda jaktvårdsavgift 25 kr.

Åklagaren besvarade sig.

Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s hänförde sig till en längre artikel vilken med rubriken »Huru renskötselselförfattningar kunna motarbeta rennärningen» varit i dec. 1944 införd i Samefolkets Egen Tidning. I artikeln, som innehåller en redogörelse för omständigheterna i nu ifrågavarande mål, säges bl. a. att stadgandet i 8 § renbeteslagen varigenom rätten till jakt och fiske sammankopplats med tillhörigheten till lappby och sålunda en mängd samer avhänts en historiskt betingad befogenhet utgjorde ett typiskt exempel på huru en lagbestämmelse, ursprungligen ämnad att gagna aktivt renskötande samer, hölle på att bliva ett tveeggat svärd mot deras huvudsakliga näring, renskötseln, samt att det vore ett trängande behov att §:ns avfattning, vilken vore i många hänseenden otillfredsställande, gäves sådan lydelse att den gagnade och icke skadade renskötseln.

HovR:n för Övre Norrland (hrr Bexelius, Fallenius, Rissler och Utterström) yttrade i utslag d. 21 april 1945: I målet är utrett att Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s utan tillstånd

och utan att hava erlagt jaktvårdsavgift

tillsammans med nomaden Adelf V. och två andra lappmän d. 13 sept. 1943 jagat älg i trakten av Tjeggalluokta ovan odlingsgränsen samt att Adelf V. därvid fällt en älg.

Av utredningen framgår väl, att Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s äga rätt till renskötsel varom stadgas i lagen om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige.

I målet är emellertid upplyst, att Keira M.- K. åtminstone sedan år 1918, Nils K. sedan år 1939 och Petter Anders K-s sedan år 1937 icke bedrivit renskötsel utan stadigvarande ägnat sig åt annan verksamhet.

Då de följaktligen icke kunna anses vid tiden för ifrågavarande jakt hava tillhört lappby och därför på grund av bestämmelserna i 2, 14 och 55 §§ nyssnämnda lag ej heller ägt utöva den befogenhet som tillkommer renskötande lapp att jaga inom de trakter där sådan lapp äger uppehålla sig med sina renar, hava Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s gjort sig skyldiga till olovlig jakt.

Domslut

På grund härav prövar HovR:n rättvist att, med ändring av H.R:ns utslag, jämlikt 28 § första stycket och 32 § första stycket lagen om rätt till jakt samt 4 kap. 1 och 2 §§ strafflagen döma envar av Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s att för vad de sålunda låtit komma sig till last utgiva 15 dagsböter å 1 kr.

Det åligger envar av Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s att för jaktåret d. 1 juli 1943--d. 30 juni 1944 utgiva högsta fastställda jaktvårdsavgift med 25 kr.

Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s fullföljde talan under anhållan tillika om prejudikat- och intressedispens.-- Dispens beviljades; se 1945 B 650.

Åklagaren åberopade en skrivelse från lappfogden av bl. a. följande innehåll: Artikeln i Samefolkets Egen Tidning stode icke i överensstämmelse med de renskötande lapparnas uppfattning uti förevarande spörsmål. De aktiva renskötarna åstundade ingalunda en uppmjukning av de bestämmelser varigenom de till deras uteslutande begagnande anvisade områdena vore fredade för jakt och fiske från den bofasta befolkningens sida. Härvidlag toge man i renskötarkretsar ingen hänsyn till den bofaste vore av lapsk eller svensk börd. Såsom exempel härpå kunde nämnas, att Sirkaslapparna i Jokkmokks socken, vilka inom lappbrområdet hyste en talrik bofast lapsk befolkning, vore synnerligen restriktiva när det gällde att medgiva jakt- eller fiskerätt åt denna befolkningsgrupp. Bl. a. hade Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s vid olika tillfällen fått av dem gjorda framställningar om fiskerätt i de mera exklusiva renbestrakterna bestämt avstyrkta av sina renskötande stamfränder. Dessa syntes följaktligen vara av den uppfattningen att Keira M.- K., Nils K. och Petter Anders K-s samt med dem likställda lappar varit borta från renskötseln så länge att de förlorat all samhörighet med denna näring. Samma åsikt hade lappväsendet. Uppfattningen överensstämde ock med departementschefens uttalanden i den k. prop. (nr 43) genom vilken förslaget till 1928 års lag förelades riksdagen. Vid avgörandet av frågan om Keira M.- K:s, Nils K. och Petter Anders K-s medlemskap i lappby hade lappväsendet följt de av departementschefen angivna riktlinjerna. Ingen av Keira M.- K., Nils K. eller Petter Anders K. hade lämnat renskötseln på grund av ålder eller sjukdom; de hade alla övergivit näringen i sina bästa mannaår. Anledningen till flykten från renskötseln kunde hava varit att de haft för få renar, men de hade varit borta från näringen så avsevärd tid att övergången till annat arbete måste anses slutgiltig och ej tillfällig i avvaktan på möjligheter att fåmera renar.

Vid lappfogdens skrivelse var fogat utdrag av protokoll, fört vid ett av dåvarande lappfogden d. 23 aug. 1915 med Keira M.- K. hållet förhör i samband med besiktning av inhysningslägenheten Petsesuolo. Av protokollsutdraget framgår bl. a. följande: Lägenheten hade omkr. 9 år tidigare upptagits av lappen Jakob R., som allt fortfarande bodde å densamma. Keira M.- K., som förut varit flyttlapp tillhörande Sirkas lappby, hade under år 1914 av Jakob R. förvärvat en stuga å lägenheten, innehållande kök och förstuga, jämte en del av jorden samt bosatt sig där. Han hade gift sig år 1911 och då slutat upp med renskötseln, enär renarna minskats så att han ej kunde leva på avkastningen av dem. På lägenheten funnes utom Jakob R:s och Keira M.- K:s boningshns en påbörjad ladugård. Lägenheten omfattade 7,58 ar åker samt 4,48 ar vall. Keira M.- K. hade 2 kor, 5 getter och 5 får. Han fiskade i Stora Lulevatten fullt ut för husbehovet men endast obetydligt för avsalu. Huvudsakligen arbetade han med jordbruket och fisket; han hade endast få biförtjänster.

Åklagaren androg: Under sin 23-åriga tjänstgöring i Jokkmokk hade han varje år bevistat de sammanträden med lapparna som lappväsendets tjänstemän hållit i Jokkmokks kyrkoby. Därvid hade han av lapparnas yttranden bibringats den bestämda uppfattningen att de renskötande lapparna vore synnerligen obenägna att tillstyrka tillstånd till jakt och fiske för andra befolkningsgrupper inom sina privilegierade områden. Det hade vid diskussionerna framhållits hur nödvändigt det vore att lapparnas rätt icke bleve lidande av jakt och fiske från den bofasta befolkningens sida. Med skärpa hade erinrats, att den renskötande lappens liv vore så strävsamt att hans rätt i jakt- och fiskerättsavseende måste strängt vidmakthållas med hänsyn till att såväl viltet i fjällområdena som fisket i sjöar och vattendrag mer och mer minskades. Enligt åklagarens mening skulle det innebära stor orätt, om uppmjukningar i nu rådande bestämmelser medgäves. Sådana uppmjukningar skulle fåvittgående konsekvenser och bidraga till att renskötseln än mer övergäves.

Domslut

Målet föredrogs d. 30 jan. i H. D. (Just.R:n *Forsberg, von Steyern, Gyllenswärd, Dahlman* och *Nissen*); varvid H. D. ej fann skäl att göra ändring i HovR:ns utslag. K. M:s utslag utfärdades d. 18 febr. 1946.